

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ενδεικτικές απαντήσεις θεμάτων

ΘΕΜΑ Α

A.1.

A. Κόμμα του Γεωργίου Θεοτόκη

Το κόμμα του Γ. Θεοτόκη ήταν πιο μετριοπαθές από τα αντιβενιζελικά κόμματα την περίοδο 1910-1912 και ζητούσε να διορθώσει αυτά που θεωρούσε λάθη των Φιλελευθέρων. Συμφωνούσε με την πάση θυσία αύξηση των εξοπλισμών και ζητούσε φορολογικές ελαφρύνσεις για τους μικροεισοδηματίες. Από το κίνημα στο Γουδί έως τη συνταγματική κρίση του 1915, μεταξύ των αντιβενιζελικών κομμάτων το θεοτοκικό κόμμα είχε τη μεγαλύτερη εκλογική βάση, και έτσι αποτέλεσε τον πυρήνα των Αντιβενιζελικών.

B. Διχοτόμηση της δραχμής

Το Μάρτιο του 1922 τα δημοσιονομικά δεδομένα έφτασαν σε πλήρες αδιέξοδο, το οποίο αντιμετωπίστηκε με έναν απρόσμενο τρόπο. Λίγους μήνες πριν από την κατάρρευση του Ελληνικού Μετώπου στη Μικρά Ασία, η Κυβέρνηση προέβει σε ένα πρωτότυπο εσωτερικό αναγκαστικό δάνειο, με διχοτόμηση του χαρτονομίσματος. Το αριστερό τμήμα εξακολουθούσε να κυκλοφορεί στο 50% της αναγραφόμενης αξίας, ενώ το δεξιό ανταλλάχθηκε με ομολογίες του Δημοσίου. Η επιχείρηση στέφθηκε από επιτυχία, το κράτος απέκτησε 1.200.000.000 δραχμές και το πείραμα επαναλήφθηκε το 1926. Φυσικά, ο νομισματικός αυτός ελιγμός δεν στάθηκε ικανός να προλάβει τη Μικρασιατική καταστροφή και τις βαρύτατες συνέπειές της.

Γ. Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων (ΕΑΠ)

Η ελληνική κυβέρνηση, μπροστά στο τεράστιο έργο της περίθαλψης και αποκατάστασης των προσφύγων που έπρεπε να αναλάβει, ζήτησε τη βοήθεια της *Κοινωνίας των Εθνών (ΚΤΕ)*. Με πρωτοβουλία της ΚΤΕ, το Σεπτέμβριο του 1923 ιδρύθηκε ένας αυτόνομος οργανισμός με πλήρη νομική υπόσταση, η *Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων (ΕΑΠ)*, με έδρα την Αθήνα. Βασική αποστολή της ήταν να εξασφαλίσει στους πρόσφυγες παραγωγική απασχόληση και οριστική στέγαση. Η ΕΑΠ λειτούργησε μέχρι το τέλος του 1930. Με ειδική σύμβαση μεταβίβασε στο Ελληνικό Δημόσιο την περιουσία της, καθώς και τις υποχρεώσεις που είχε αναλάβει απέναντι στους πρόσφυγες.

A.2. Άσκηση Σωστό/Λάθος

1. Λάθος
2. Σωστό
3. Λάθος
4. Σωστό
5. Σωστό

ΘΕΜΑ Β

B.1.

Όσον αφορά τη δομή του βενιζελικού κόμματος, του κόμματος των Φιλελευθέρων, την περίοδο 1910 - 1912 αυτό ήταν σε μεγάλο βαθμό προσωποπαγές. Ο Βενιζέλος, με ισχυρή θέση στο Κοινοβούλιο και μεγάλο κύρος, είχε τα πάντα υπό τον έλεγχο του, όπως και ο Τρικούπης. Οι σύνδεσμοι Φιλελευθέρων που είχαν ιδρυθεί δεν έπαιζαν κάποιον ιδιαίτερο ρόλο στη διαμόρφωση της πολιτικής του κόμματος και δεν διέφεραν σημαντικά από τις τοπικές ομάδες φίλων που σχημάτιζαν τα παραδοσιακά κόμματα. Το 1912 άρχισε να αναδιοργανώνεται το κόμμα, με την ίδρυση *Λέσχης Φιλελευθέρων* στην Αθήνα και σε ορισμένες άλλες εκλογικές περιφέρειες. Οι βενιζελικοί είχαν πλάσει στο νου τους ένα ιδεατό κόμμα, χωρίς τις μικρότητες και τις διχόνοιες της παλιάς πολιτικής ελίτ, όμως αυτό δεν είχε σχέση με την πραγματικότητα. Η ηγεσία έπρεπε αναγκαστικά να λαμβάνει υπόψη κοινωνικά και τοπικά συμφέροντα καθώς και αντιπαλότητες ανάμεσα σε στελέχη, όπως συνέβαινε και σε κάθε άλλο κόμμα.

B.2.

Η πρώτη κυβέρνηση της Κρητικής Πολιτείας, που συγκροτήθηκε μετά τον Φεβρουάριο του 1899, εργάστηκε με ζήλο και απέδωσε σε σύντομο χρονικό διάστημα σημαντικό έργο. Εξέδωσε πολύ γρήγορα νόμους και διατάγματα, έκοψε κρητικό νόμισμα (την κρητική δραχμή), ίδρυσε την Κρητική Τράπεζα, οργάνωσε ταχυδρομική υπηρεσία και Χωροφυλακή με Ιταλούς αξιωματικούς και υπαξιωματικούς (καραμπινιέρους). Ιδιαίτερη ήταν η μέριμνα για την εκπαίδευση και τη δημόσια υγεία. Αντιμετωπίστηκε το μεγάλο πρόβλημα της λέπρας, που είχε προσλάβει ενδημική μορφή στις πόλεις και τα χωριά της Κρήτης, με την οργάνωση του λεπροκομείου της Σπιναλόγκας (1903), ιδρύθηκαν πολλά σχολεία και διορίστηκαν δάσκαλοι.

Ένα σοβαρό ζήτημα, που επίσης αντιμετωπίστηκε με επιτυχία, ήταν το καθεστώς της τοπικής Εκκλησίας. Με τον Οργανικό Νόμο του 1900, δόθηκε λύση σε ακανθώδη εκκλησιαστικά ζητήματα, όπως ήταν η σχέση της Εκκλησίας της Κρήτης με το Οικουμενικό Πατριαρχείο και η εκλογή Μητροπολίτη και Επισκόπων. Το βασικό σχήμα, που ισχύει με μικρές τροποποιήσεις έως σήμερα, είναι ένα καθεστώς ημιαυτόνομης Εκκλησίας, της οποίας ο Προκαθήμενος εκλέγεται από το Οικουμενικό Πατριαρχείο και η Κρητική Πολιτεία εκδίδει το Διάταγμα της αναγνώρισης και εγκατάστασής του.

ΘΕΜΑ Γ

Γ.1.

Γ.1.α.

Αξίζει να δούμε αναλυτικότερα τη σταδιακή δημιουργία της Ερμούπολης στη Σύρο κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης (1821-1827) και τους λόγους που οδήγησαν στην ανάδειξη της Σύρου σε ισχυρό ναυτιλιακό κέντρο του Αιγαίου μετά τη λήξη του εθνοαπελευθερωτικού αγώνα. Προς επίρρωση των ιστορικών δεδομένων σημαντικές πληροφορίες παρατίθενται στα αποσπάσματα από τις ιστορικές μονογραφίες των Απόστολου Βακαλόπουλου –Κείμενο Α- και Χριστίνας Αγγριαντώνη –Κείμενο Β- (δευτερογενή ιστορικά παραθέματα).

Αποτελεί αντιπροσωπευτικό δείγμα ίδρυσης και εξέλιξης ενός αυτοτελούς και ακμαίου προσφυγικού συνοικισμού κατά τη διάρκεια της Επανάστασης, ο οποίος βασίστηκε στην

πρωτοβουλία των οικιστών του, χωρίς κυβερνητική αρωγή. Η περιοχή, που το 1825 πήρε το όνομα Ερμούπολη από τους πρόσφυγες οικιστές της, άρχισε να συγκεντρώνει από το 1821 έως το 1824 Έλληνες πρόσφυγες απ' όλα τα μέρη της Ελλάδας: Μικρασιάτες, Ψαριανούς, Κρήτες και κυρίως Χίους. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο συντάκτης του Κειμένου Α επιβεβαιώνει και ενισχύει τα ιστορικά δεδομένα. Συγκεκριμένα, τονίζει ότι οι πρώτοι πρόσφυγες στα παράλια του νησιού ήταν οι Κηδωνιείς (Αϊβαλή). Αργότερα, κατέφθασαν οι Χίοι, οι Σμυρναίοι, οι Κρήτες, οι Θεσσαλοί και οι Μακεδόνες. Ακόμη, κάτοικοι της Τήνου κι άλλων νησιών των Κυκλάδων έβρισκαν καταφύγιο εκεί μετά την επέλαση της πανώλης. Ιδιαίτερα έμφαση πρέπει να δοθεί στην παρατήρηση του γράφοντος, ότι οι πρόσφυγες στο νησί συγκαταλέγονταν στα φτωχότερα κοινωνικά στρώματα, ενώ οι ευπορότεροι κατευθύνονταν προς τα Ιόνια νησιά και τις ευρωπαϊκές χώρες. Η συμφόρηση που είχε επέλθει στα γειτονικά νησιά, η θέση του λιμανιού και η ουδέτερη στάση που τηρούσε το νησί στα πρώτα χρόνια της Επανάστασης προκάλεσαν την αθρόα προσέλευση.

Οι ντόπιοι Συριανοί κατοικούσαν στην Άνω Σύρο, μακριά από την παραλία, στην οποία συγκεντρώθηκαν οι νεοφερμένοι. Στο Κείμενο Α συμπληρώνεται ότι οι αυτόχθονες φέρονταν με καλοσύνη στους νεοαφιχθέντες αλλά πάντα με διακριτικότητα και προσοχή, για να μην προκαλέσουν την αντίδραση είτε της ελληνικής είτε της τουρκικής διοίκησης. Σύντομα η αυξημένη προσέλευση προσφύγων προκάλεσε την επιφυλακτικότητα και, στη συνέχεια, τις αντιδράσεις των ντόπιων, κυρίως λόγω κτηματικών διαφορών. Όμως, όπως χαρακτηριστικά επαληθεύει και συμπληρώνει ο συντάκτης στο Κείμενο Α, άρχισαν να ανησυχούν και να αντιδρούν με τη μαζική και μεγάλη συγκέντρωση προσφύγων στα παράλια του νησιού. Άλλωστε, οι πρόσφυγες σύμφωνα με το παράθεμα εγκαθίσταντο σε καλλιεργούμενες και ακαλλιέργητες εκτάσεις, που ανήκαν στους ντόπιους. Ως επακόλουθο προκλήθηκαν συγκρούσεις ανάμεσα σε ντόπιους και πρόσφυγες με γνώμονα τις κτηματικές διαφορές.

Τη διάσταση υποδαύλιζε επιπλέον η διαφορά δόγματος μεταξύ των καθολικών ντόπιων και των ορθόδοξων προσφύγων. Μάλιστα αξίζει να συμπληρωθεί από το Κείμενο Α ότι οι καθολικοί κάτοικοι του νησιού, που κράτησαν μια διφορούμενη στάση απέναντι στην Ελληνική Επανάσταση αλλά και οι διχογνωμίες για την κατοχή γης αναζωπύρωσαν την εχθρότητα ανάμεσα στους κατοίκους, λόγω διαφορετικού δόγματος, που υπόβοσκε από παλιά.

Γ.1.β. Εφόσον, έγινε μία σύντομη παρουσίαση των γεγονότων που οδήγησαν στη δημιουργία της Ερμούπολης της Σύρου, ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι λόγοι που οδήγησαν στην εξέλιξη του νησιού στο σημαντικότερο ναυτιλιακό κέντρο κατά τα πρώτα μετεπαναστατικά χρόνια.

Ειδικότερα, στο ελληνικό κράτος, στη θέση των παλιών κέντρων που παρήκμασαν, αναδείχθηκαν νέα. Το πιο σημαντικό απ' αυτά ήταν η Σύρος, η οποία στη διάρκεια της Επανάστασης δέχθηκε κύματα προσφύγων, κυρίως από τη Χίο. Η στρατηγική θέση του νησιού, στο κέντρο του Αιγαίου και πάνω ακριβώς στις διαδρομές που συνέδεαν τα Στενά και τη Μαύρη Θάλασσα με τους μεσογειακούς δρόμους του εμπορίου, συνέβαλε στη δημιουργία ισχυρότατου - όχι μόνο για τα ελληνικά μέτρα- ναυτιλιακού κέντρου. Μάλιστα στο Κείμενο Β η συντάκτρια επιβεβαιώνει και εμπλουτίζει τα ιστορικά δεδομένα. Κάνει λόγο για την κομβική θέση του νησιού, ως «σταυροδρόμι των θαλάσσιων δρόμων» που συνδέει Σμύρνη, Θεσσαλονίκη, Κωνσταντινούπολη και τη Μαύρη Θάλασσα με τα μεγάλα ναυτιλιακά κέντρα της Δυτικής Μεσογείου, τονίζοντας την ουδετερότητα του νησιού την περίοδο του «μεγάλου πολέμου» αλλά και εξαιτίας της προστασίας των καθολικών Συριανών από τη Γαλλία κατά τη διάρκεια του Αγώνα. Για όλους αυτούς του λόγους, λοιπόν, το νησί θα αποτελέσει μετεπαναστατικά το σημαντικότερο εμπορικό κέντρο του Αιγαίου. Συμπληρωματικά, στο κείμενο Α ο συντάκτης επισημαίνει ότι πλούσιοι πρόσφυγες, όταν αντιλήφθηκαν τη βαρύνουσα σημασία του νησιού για τη διεκπεραίωση του εμπορίου της Ανατολής, άρχισαν να καταφθάνουν στον νησί. Στην ανάπτυξη αυτή σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε η δυναμική παρουσία και δραστηριότητα των ελληνικών παροικιών στα κυριότερα εμπορικά κέντρα της περιοχής: στα λιμάνια της Νότιας Ρωσίας, στις εκβολές του Δούναβη, στην Κωνσταντινούπολη, στη Σμύρνη και αργότερα στην Αίγυπτο.

Αβίαστα συνάγεται το συμπέρασμα ότι η δημιουργία της Ερμούπολης της Σύρου έγινε κάτω από περίπλοκες συνθήκες λαμβάνοντας υπόψη τις αντιθέσεις γηγενών και προσφύγων, ενώ η στρατηγική θέση του νησιού δικαιολογεί την εξέλιξή του σε σημαντικό ναυτιλιακό κέντρο του Αιγαίου μετεπαναστατικά.

Δ.1.

Οι Έλληνες της Διασποράς αναδείχθηκαν πρωτεργάτες στους αγώνες για τη δημιουργία μιας αυτόνομης ποντιακής δημοκρατίας με βασικούς εκπροσώπους τους Κ. Κωνσταντινίδη από τη Μασσαλία, Β. Ιωαννίδη και Θ. Θεοφύλακτου από το Βατούμ, Ι. Πασσαλίδη από το Σοχούμ, Λ. Ιωαννίδη και Φ. Κτενίδη από το Κρασνοντάρ. Από τους Έλληνες του ιστορικού Πόντου ξεχωρίζουν οι δύο σεβάσμιες μορφές της Εκκλησίας, ο μητροπολίτης Τραπεζούντας Χρύσανθος και ο μητροπολίτης Αμάσειας Γερμανός Καραβαγγέλης. Τα ιστορικά δεδομένα έρχεται να διαφωτίσει και να ενισχύσει ο συντάκτης του μικτού παραθέματος, Κείμενο Α, ο οποίος τονίζει ότι οι προπολεμικές δεσμεύσεις των νικητριών δυνάμεων του Άξονα κατά τον Α Παγκόσμιο Πόλεμο για την εφαρμογή της αρχής της αυτοδιάθεσης των λαών και της ικανοποίησης των εθνικών διεκδικήσεων για την αναδιοργάνωση της εδαφικής υπόστασης των εθνών οδήγησαν πολλούς λαούς, όπως και τους Πόντιους, να αγωνιστούν για την ανεξαρτησία τους. Μάλιστα προσθέτει ότι η συμμετοχή της Ελλάδας στον πόλεμο στο πλευρό των νικητών λειτούργησε θετικά προς αυτήν την κατεύθυνση σε αντίθεση με την Οθωμανική Αυτοκρατορία.

Ειδικότερα, αξίζει να μνημονευθεί αναλυτικά το έργο του Κ. Κωνσταντινίδη για την επίτευξη του στόχου αυτού, η στάση του Ελευθέριου Βενιζέλου όσον αφορά τις εθνικές διεκδικήσεις των Ποντίων αλλά και οι αντιδράσεις τους στις θέσεις αυτές του Έλληνα Πρωθυπουργού κατά την περίοδο των εργασιών του Συνεδρίου Ειρήνης του Παρισιού (Δεκέμβριος 1918- Απρίλιος 1919). Προς επίρρωση των ιστορικών δεδομένων, η Κυφωνίδου στο Κείμενο Α, ο Κλάψης στο Κείμενο Β και η Αλλαμανή στο Κείμενο Γ (αποσπάσματα ιστορικών μονογραφιών- έμμεσα ιστορικά παραθέματα) παραθέτουν τις δικές τους επισημάνσεις.

Δ.1. α.

Πρωταρχικά, αξίζει να σημειωθεί ότι στην Ευρώπη πρωτεργάτης του αγώνα ήταν ο Κ. Κωνσταντινίδης, ο οποίος από τη Μασσαλία με διαδοχικά υπομνήματα ενημέρωνε τις συμμαχικές δυνάμεις για την τραγική κατάσταση που επικρατούσε στον Πόντο. Ο ίδιος επίσης τύπωσε και κυκλοφόρησε χάρτη που όριζε τα σύνορα της προτεινόμενης ποντιακής δημοκρατίας. Αυτό το χάρτη τύπωσε και σε απλό σχήμα ταχυδρομικού δελτίου (καρτ-ποστάλ) με γραπτό κείμενο στα γαλλικά: «*Πολίτες τον Πόντου ξεσηκωθείτε! Θυμίστε στα φιλελεύθερα έθνη τα ύψιστα δικαιώματα σας για τη ζωή και την ανεξαρτησία*»⁴⁰. Η ρωσική επανάσταση ξεσήκωσε τους Έλληνες του Πόντου για το δικό τους εθνικό αγώνα, ενώ στο πρώτο παγκόσμιο Παν-ποντιακό Συνέδριο, που

οργανώθηκε στη Μασσαλία το Φεβρουάριο του 1918. Προς ενίσχυση της αξιοπιστίας της επιχειρηματολογίας του ο συντάκτης του Κειμένου Α παραθέτει ως ιστορικό τεκμήριο αυτούσια διατυπωμένη δήλωση του Κωνσταντινίδη. Συγκεκριμένα, ο Πόντιος ομογενής, αφουγκραζόμενος τις διεθνείς συγκυρίες, τονίζει ότι κατόπιν προτροπής «υψηλών φιλικών κύκλων» που γνώριζαν την συνολική κατάσταση θεώρησε αναγκαία την άμεση σύγκληση Πανποντιακού Συνεδρίου στη Μασσαλία στα 22 Ιανουαρίου/ 4 Φεβρουαρίου του 1918. Ακόμη, σύμφωνα με το Κείμενο Α, ο Κ. Κωνσταντινίδης πίστευε ότι όποια αναβολή του συνεδρίου θα απειλούσε, ώστε να παραμεληθούν οι εθνικές διεκδικήσεις των Ποντίων στο πλαίσιο των συζητήσεων για τη διεκπεραίωση των τρεχόντων πολεμικών ζητημάτων μετά τη λήξη των εχθροπραξιών. Ο ίδιος με τηλεγράφημα που έστειλε στον Α. Τρότσκι, ζήτησε επίσημα την υποστήριξη της Σοβιετικής Ένωσης⁴¹.

Δ.1.β. Πέραν της συμβολής του Κωνσταντινίδη, η τύχη του Πόντου βρισκόταν στα χέρια του Ελευθερίου Βενιζέλου που παρίστατο στο Συνέδριο στο Παρίσι. Γι' αυτόν το λόγο, πρέπει να διερευνηθεί η στάση του στις ποντικές διεκδικήσεις αλλά και οι αντιδράσεις των Ποντίων.

Συγκεκριμένα, η κυβέρνηση του Ελευθερίου Βενιζέλου ήταν αρχικά σύμφωνη με τον αγώνα και τις εθνικές διεκδικήσεις των Ποντίων. Στο συνέδριο Ειρήνης όμως στο Παρίσι, που άρχισε το Δεκέμβριο του 1918, ο Ελ. Βενιζέλος πιέστηκε από τις συμμαχικές δυνάμεις και δεν συμπεριέλαβε τον Πόντο στο φάκελο των ελληνικών διεκδικήσεων, και, παρά τις έντονες διαμαρτυρίες των Ελλήνων του Πόντου, συμφώνησε να παραχωρηθεί η περιοχή στην υπό ίδρυση Αρμενική Δημοκρατία. Στο Κείμενο Β οι παραπάνω ιστορικές πληροφορίες επιβεβαιώνονται και διανθίζονται. Ο συντάκτης αναφέρει ότι ο Βενιζέλος παρέθεσε υπόμνημα με τις ελληνικές διεκδικήσεις στις Συνδιάσκεψη στις 17/30 Δεκεμβρίου του 1918. Έχοντας επίγνωση των αντικειμενικών δυσκολιών, της γεωγραφικής αποκοπής του Πόντου από τις υπόλοιπες περιοχές με πυκνό ελληνικό στοιχείο, δεν συμπεριέλαβε την περιοχή στο υπόμνημα. Ακόμη κι αν εξασφάλιζε την έγκριση των Μεγάλων Δυνάμεων, δε μπορούσε να επέμβει στρατιωτικά η Ελλάδα στην περιοχή. Επίσης, οι αμφιβολίες του για τις δυνατότητες των Ποντίων να αντιμετωπίσουν τη τουρκική προκλητικότητα βασισμένοι στις δικές του δυνάμεις, τον αποθάρρυναν να προτείνει την ίδρυση ανεξάρτητου ποντιακού κράτους. Έτσι, προέβαλε ως λύση την ενσωμάτωση της περιοχής στο νεοϊδρυθείσα Αρμενική Δημοκρατία, εκτιμώντας ότι οι Έλληνες του Πόντου θα ζούσαν ειρηνικά στις πατρογονικές τους εστίες, εξασφαλίζοντας όλα τα δικαιώματά τους. Επιπρόσθετα, η συντάκτρια του Κειμένου Γ συντάσσεται τόσο με την ιστορική αφήγηση όσο και με τις πληροφορίες του Κειμένου Β, ότι το Φεβρουάριο του 1919 ο Βενιζέλος στο Ανώτατο Συμβούλιο

αντιπάχθηκε στη δημιουργία Ποντιακού Κράτους και πρότεινε στην ενσωμάτωση της περιοχής στο Αρμενικό Κράτος.

Η πρόταση του Ελ. Βενιζέλου προκάλεσε μεγάλη απογοήτευση στους Έλληνες του Πόντου, οι οποίοι στα διάφορα συνέδρια που πραγματοποιήσαν στο Μπακού, στο Κρασνοντάρ, στο Βατούμ και στη Μασσαλία, διαμαρτυρήθηκαν έντονα για τη στάση της ελληνικής κυβέρνησης. Προς επαλήθευση και συμπλήρωση των ιστορικών δεδομένων στο Κείμενο Γ αναφέρεται ότι οι Πόντιοι αντέδρασαν έντονα, καταθέτοντας υπομνήματα στους αρμοστές των Δυνάμεων στην Κωνσταντινούπολη, απαιτώντας ή την ενσωμάτωση της περιοχής στην Ελλάδα ή την ίδρυση της «Ελληνικής Δημοκρατίας του Πόντου».

Πολλά ποντιακά σωματεία έστειλαν τότε τηλεγραφήματα στο Παρίσι για να μεταπείσουν τον πρωθυπουργό, τον οποίο επισκέφθηκε μάλιστα τον Απρίλιο του 1919 ο μητροπολίτης Χρύσανθος. Μετά τη διεξοδική ενημέρωση που έλαβε ο Έλληνας πρωθυπουργός από τον Χρύσανθο, για το Ποντιακό Ζήτημα, αποφάσισε να ενισχύσει τις προσπάθειες των Ποντίων και έδωσε την έγκριση του στο μητροπολίτη να συνεχίσει την προσπάθεια ενημέρωσης όλων των πολιτικών που έλαβαν μέρος στη Συνδιάσκεψη.

Οι περισσότεροι από αυτούς, με εξαίρεση τους Άγγλους αντιπροσώπους, είδαν με πολλή κατανόηση τα αιτήματα των Ελληνοποντίων. Συγκεκριμένα, στην πρόταση του μητροπολίτη να γίνει ο Πόντος ανεξάρτητο κράτος υπό ελληνική εντολή, ο Πρόεδρος των Η.Π.Α. Ούιλσον απάντησε: *«Είναι θαυμάσια όσα μου λέτε. Ο Πόντος πρέπει να γίνει ανεξάρτητος. Μίαν ψήφον έχω εις την Συνδιάσκεψιν, αλλά θα την διαθέσω υπέρ του λαού σας»*⁴².